

Magyar Adél (SZTE JGYPK):

A kisgyermekkorai beszéd- és nyelvi fejlesztés szegedi úttörői: a Vekerdi nővérek munkássága

Kulcsszavak: nyelvi fejlődés, óvoda, logopédia, Vekerdi nővérek

Vekerdi Iréne szegedi óvónő 1981-ben a Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság évenként megrendezett kongresszusán bemutatta beszédhanghallást fejlesztő, játékos óvodai fejlesztő programját és a szegedi próbaprogram eredményeit. A társaság elnöksége a szegedi eljárást az Országos Pedagógiai Intézet elé terjesztette, országos bevezetésre ajánlva a tudatos beszédhallást fejlesztő programot. Az OPI – az Óvodai Nevelési Program tartalmi kialakításakor – az anyanyelvi képzés keretében minden óvoda számára ajánlott eljárásaként tervezte bevezetni. A terv nem valósult meg, hiába támogatták nyelvészek (Török Gábor, S. Meggyes Klára, Kassai Ilona), kiemelve, hogy „Vekerdi Iréne kísérlete azt bizonyítja, hogy az életkornak megfelelő módszerek megtalálása a metanyelvi tudatosság kialakításában jelentős tényező” (S. Meggyes, 1980). A gyakorlatból induló és abban visszajelző tapasztalatokat szerző kísérlete néhány szegedi óvoda módszertani repertoárját gazdagította. De a magyarországi gyermeknyelvi kutatás és a fonológiai tudatosság tudományos igényű feltárása ezt követően indult el. Vekerdi Zsuzsanna 1957-ben a szegedi Ifjúsági Ideggondozó munkatársa lett, ahol az iskolaérettségi vizsgálatok során gyakran szűrt ki beszédhibás gyermekeket. 1968-ig első és egyetlen logopédusként tevékenykedett Dél-Magyarországon. Ebben a szükségyszerű helyzetben alakította ki a tanácsadás különböző formáit szülők, gondozónők, védőnők, pedagógusok számára. Létrehozta az újszegedi logopédiai centrumot és hat alcentrumot. A Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság 1963-as megalakulása után a Dél-magyarországi Csoport vezetője lett. Az ajak- és szájpadsadékos gyermekek ellátásában a Fogászati Klinikán dolgozott orthodontus szakorvosokkal, fogorvosok számára tankönyvet írt. Beszédkészséget és olvasási készséget fejlesztő, képes olvasókönyvet szerkesztett, a hallássérült gyermekek számára pedig hallásnevelési és szájról olvasási programot dolgozott ki. A logopédiai tevékenységet a legtágabban értelmezte és gyakorolta: pedagógusok, orvosok, pszichológusok, szülők voltak ebben a partnerei – és testvére, Iréne, akivel mindketten a kisgyermekkorai nyelvi fejlődés kutatói és gyakorlati segítői voltak. Történeti kutatásomat a Vekerdi család tulajdonában levő szellemi hagyatékként dokumentumainak feldolgozásával végzem.